

Psykiske lidelser i et langtidsperspektiv

Helgeland viser at det er viktig å se på psykiske lidelser i et utviklingsmessig langtidsperspektiv, og vektlegger betydningen av sosiale, kulturelle og kjønnsrelaterte faktorer i utviklingen av personlighetsforstyrrelser.

PUBLISERT 1. september 2005

MARGARETH I. HELGELAND

forsvarte 3. desember 2004 sin avhandling *Prediction of severe psychopathology from adolescence to adulthood* for dr. psychol-graden ved Universitetet i Oslo.

Avhandlingen omhandler forholdet mellom psykiske lidelser i ungdomsårene og personlighetsforstyrrelser i voksen alder. Videre tar den for seg utviklingsmessige, familiære og miljømessige faktorer i ungdommen som antas å ha sammenheng med utviklingen av ustabil personlighetsforstyrrelse i voksen alder. Den retter også søkelyset mot langtidsforløpet av schizofreni, og faktorer som antas å være av betydning for utviklingen av denne lidelsen. Undersøkelsen er bygd på journalopplysninger og personlig diagnostisk intervjuing av 148 personer (gjennomsnittsalder 43 år) fra hele landet, som i tenårene var behandlet ved en klinikk innenfor psykisk helsevern for ungdom.

Resultatene viser at personlighetsforstyrrelser kan spores tilbake til atferdsforstyrrelser og emosjonelle forstyrrelser i ungdomsårene. Denne sammenhengen arter seg noe forskjellig hos voksne kvinner og menn som i utgangspunktet hadde like psykiske lidelser i ungdommen.

Det kom frem at neglisjering fra omsorgspersoner, overgrep, et uforutsigbart og ustabil oppvekstmiljø, samt mangel på beskyttende faktorer slik som høy intelligens, gode skoleprestasjoner og kreative evner i ungdommen, har tydelig sammenheng med utviklingen av ustabil personlighetsforstyrrelse i voksen alder.

Når det gjelder schizofreni, gir studien klare holdepunkter for at dette er en sykdom med kronisk forløp der nevrologiske utfall, forsinket språkutvikling og lav IQ spiller en viktig rolle i utviklingen av lidelsen.

Avhandlingen viser at det er viktig å se på psykiske lidelser i et utviklingsmessig langtidsperspektiv, og legger vekt på betydningen av sosiale, kulturelle og kjønnsrelaterte faktorer i utviklingen av personlighetsforstyrrelser. Slik kunnskap er nyttig for tidlig identifisering av ungdom som er i fare for utvikling av alvorlige og kroniske psykiske lidelser som personlighetsforstyrrelser og schizofreni, og for forebyggende tiltak og tidlig og adekvat intervensjon.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 42, nummer 9, 2005, side